

NORDANSTIGS
KOMMUN

Handlingsplan för jämsställdhetsintegrering utifrån CEMR:s deklARATION 2023-2024

Innehåll

Inledning	3
Jämställdhetsarbetet och Agenda 2030	3
CEMR:s deklARATION för jämställdhet	4
Prioriterade artiklar 2023-2024	4
Artikel 6 – Bekämpa stereotyper	5
Artikel 9 – Jämställdhetsanalyser	6
Artikel 15 – Social omsorg och sociala tjänster	7
Artikel 20 – Kultur, idrott och fritid	8
Artikel 21 – Säkerhet och trygghet	9
Artikel 22 – Könrelaterat våld	10
Uppföljning	11
Slutord	11

Inledning

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en grundläggande rättighet för alla och har ett ovärderligt värde för en demokrati. För att denna rättighet ska förverkligas är det nödvändigt att den inte endast erkänns i lag, utan att den även tillämpas effektivt inom samhällets alla områden. Att frågan om jämställdhet finns med såväl i de politiska, ekonomiska och sociala besluten som de kulturella.

Nordanstigs kommun undertecknade 2007 den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå. En deklARATION som uppmanar Europas kommuner och regioner att använda sina befogenheter och partnerskap för att uppnå jämställdhet för sina invånare. DeklARATIONEN är upprättad och stöttad av The Council of European Municipalities and Regions (CEMR).

Jämställdhetsarbetet och Agenda 2030

Arbetet mot diskriminering och för likabehandling är kopplat till alla människors lika värde och FN:s grundläggande konventioner om de mänskliga rättigheterna.

Utifrån arbetet med Agenda 2030 finns 17 globala mål för hållbar utveckling. Jämställdhet är det femte globala målet och innebär att kvinnor och män, pojkar och flickor ska ha lika rättigheter, villkor, möjligheter samt makt att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling, och delta i både omsorgsarbete och yrkesarbete. Kvinnors och flickors generellt underordnade maktposition i förhållande till män och pojkar måste upphöra. I målet står även att alla former av våld mot kvinnor och flickor förutom att det drabbar individen, är ett samhällsproblem och hinder för utveckling och jämställdhet, och därför ska motverkas.

Målet för jämställdhetspolitiken i Sverige är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Utifrån detta övergripande mål har regeringen fastställt sex delmål.

- **En jämn fördelning av makt och inflytande.** Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
- **Ekonomisk jämställdhet.** Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- **Jämställd utbildning.** Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.
- **Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.** Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
- **Jämställd hälsa.** Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor.
- **Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.** Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

CEMR:s deklaration för jämställdhet

CEMR står för Council of European Municipalities and Regions, och är de europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation. CEMR har tagit fram den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå, även kallad CEMR:s deklaration för jämställdhet.

Genom deklarationen tar kommunen offentligt ställning för principen att jämställdhet ska råda mellan kvinnor och män, och åtar sig att genomföra de åtgärder som krävs för att uppfylla deklarationen.

Deklarationen innehåller 30 artiklar som berör följande områden:

1. Demokratiskt ansvar
2. Den politiska rollen
3. Allmän ram för jämställdhet
4. Arbetsgivarrollen
5. Upphandling av varor och tjänster
6. Rollen som tjänsteleverantör
7. Planering och hållbar utveckling
8. Rollen som reglerande instans
9. Vänortssamarbete och internationellt samarbete

Alla delar av deklarationen är inte direkt applicerbara på svenska förhållanden, eftersom en del indikatorer är mer anpassade efter länder med mindre utbyggd offentlig sektor än Sverige. Somliga artiklar är redan uppfyllda genom svensk lagstiftning gällande diskriminering och arbetsmiljö.

Prioriterade artiklar 2023-2024

Kommunen fokuserar i denna handlingsplan på ett urval av artiklarna i jämställdhetsdeklarationen. Dessa artiklar rör specifika områden som ses som särskilt viktiga utifrån Nordanstigs kommuns nuläge och prioriterade målområden.

Folkhälsan är ett av Nordanstigs kommuns mest prioriterade områden. Olika undersökningar och enkäter visar att ett stort antal av kommunens medborgare bland annat rör sig för lite och har dåliga matvanor. Detta leder till hälsoproblem som drabbar både ung som gammal.

Grundläggande för att uppnå en god folkhälsa är att alla, kvinnor och män samt pojkar och flickor, behandlas jämställt och har samma förutsättningar. Oavsett kön, sexuell läggning, religion eller annat. Att känna sig trygg, både inom hemmets väggar samt i det offentliga rummet, är en förutsättning för att kunna leva ett fritt liv med möjlighet till egna val.

De utvalda artiklarna i denna handlingsplan sammanfattar en del av det som måste uppnås för att hälsoklyftorna i samhället ska minska. Ett systematiskt arbete med målen hjälper till att säkerställa en god hälsa, jämställdhet och ett gott liv för samtliga medborgare i Nordanstigs kommun.

Artikel 6 – Bekämpa stereotyper

Mål

Jämställdhetsarbetet ska genomsyra kommunens personalpolitik och vara en del av all kommunal verksamhet.

Åtaganden enligt CEMR

Att bekämpa och förebygga fördomar, beteenden, språkbruk och bilder som har sina grund i föreställningen att det ena eller andra könet är överlägset eller underlägset eller i stereotypa kvinno- och mansroller.

Åtgärder

- Kommunen ska bedriva ett aktivt arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Genom utbildning eller på annat sätt, ska medarbetare i kommunen få hjälp att lära sig identifiera och motverka stereotypa könsrollsmönster och beteenden.
- Kommunen ska granska den egna interna och externa kommunikationen ur ett jämställdhetsperspektiv så att det överensstämmer med detta åtagande och att positiva genusbilder och exempel främjas.
- Kommunen ska genomföra aktiviteter och kampanjer i syfte att sprida insikten om att stereotypa könsrollsmönster utgör ett hinder för förverkligande av jämställdhet.

Ansvariga

Stab

Artikel 9 – Jämställdhetsanalyser

Mål

Nordanstigs kommun ska vara en föregångare när det gäller jämställdhetsintegrering av styrningen och verka för att jämställdhetsperspektivet alltid är närvarande i verksamhetsförändringar samt beredningsarbetet.

Åtaganden enligt CEMR

Jämställdhetsanalyser ska göras inom alla kommunens ansvarsområden. I analyserna ska ingå att se över gällande politik, rutiner, praxis och modeller för att bedöma om dessa uppvisar exempel på diskriminering, om de präglas av stereotypa könsrollsmönster och om de i tillräcklig utsträckning beaktar kvinnor och mäns särskilda behov. Vidare ska analyserna se över tilldelningen av resurser, såväl finansiella som andra, för ändamål som nämns ovan.

Åtgärder

- Kommunen ska ta fram gemensamma metoder och verktyg för att kunna genomföra jämställdhetsanalyser.
- Kommunen ska fastställa prioriteringar och mål för att ta itu med de frågor som uppstår med anledning av jämställdhetsanalyser så att påtagliga förbättringar uppnås.
- Alla verksamma ska på ett tidigt stadium göra konsekvensanalyser av alla viktiga förslag till ändringar vad gäller politik, rutiner och resursfördelning med hänsyn tagen till deras potentiella följder för kvinnor och män.

Ansvariga

Stab

Artikel 15 – Social omsorg och sociala tjänster

Mål

Nordanstigs kommun ska säkerställa att invånarna erbjuds social omsorg som utgår från individens behov och självbestämmande för ökad trygghet, god hälsa på lika villkor samt ökad egen försörjning. Invånarna ska, oavsett bakgrund, kön, ålder, sexuell läggning, religion eller annat erbjudas lika tillgång till sociala tjänster.

Åtaganden enligt CEMR

Alla ska ha rätt till god fysisk och mental hälsa, tillgång till nödvändiga sociala tjänster samt tillgång till god hälso- och sjukvård. Kommunen är medveten om att kvinnor och män har olika behov som kan bero på skillnader i deras sociala och ekonomiska förhållanden och andra faktorer. För att säkerställa lika möjligheter ska hänsyn tas till skillnader i livs- och arbetsvillkor samt stereotypa attityder och antaganden.

Åtgärder

- Kommunen ska, på lämpligt sätt, säkerställa att de som arbetar med social omsorg och sociala tjänster är medvetna om hur skillnader i bakgrund, kön, ålder, sexuell läggning, religion eller annat kan påverka vilken service och vilket bemötande en sökande får.

Detta ska göras för att understryka att tillgången till sociala tjänster, social omsorg samt hälso- och sjukvård alltid ska erbjudas på lika villkor och att hänsyn alltid ska tas till invånarnas olika behov och erfarenheter.

- Kommunen ska kartlägga hur man i dagsläget arbetar vid bedömning av bistånds- och försörjningsstöd och om arbetssättet kan göras mer jämställt.
- Kommunen ska, så långt det är möjligt, använda sig av könsuppdelad statistik för att visa vilken service kvinnor respektive män erbjuds. Identifieras väsentliga skillnader ska ytterligare åtgärder vidtas för att garantera likvärdig behandling, oavsett kön.

Ansvariga

Social omsorg

Artikel 20 – Kultur, idrott och fritid

Mål

God och jämlik hälsa samt minskade hälsoklyftor i samhället. Jämställda och jämlika förutsättningar för en aktiv fritid.

Åtaganden enligt CEMR

Alla ska ha rätt att delta i kulturlivet och njuta av konsten samt idrottens bidrag till samhällslivet och till förverkligandet av rätten till hälsa. Kommunen ska i möjligaste mån se till att idrotts-, kultur- och fritidsanläggningar och verksamheter tillhandahålls och är tillgängliga på samma villkor för alla, oavsett kön.

Åtgärder

- Kommunen ska fördela halltider med ett jämställdhetsperspektiv, så att män och kvinnor behandlas lika oavsett bakgrund, ålder eller idrottslig tillhörighet.
- Kommunen ska värna om allas rätt att delta, ha tillgång till arenor för idrott, rekreation och kultur samt känna sig inkluderade.
- Kommunen ska uppmuntra kvinnor och män, pojkar och flickor, i alla åldrar, att delta på lika villkor i idrotts- och kulturaktiviteter oavsett om de traditionellt betraktas som övervägande ”kvinnliga” eller ”manliga”.
- Kommunen ska uppmuntra kultur- och idrottsföreningar samt folkbibliotek att utmana könsstereotyper i sitt utbud av aktiviteter och tillgängligt material.

Ansvariga

Tillväxt och service/Utbildning

Artikel 21 – Säkerhet och trygghet

Mål

Alla kvinnor och män, pojkar och flickor i Nordanstig ska känna sig säkra och kunna röra sig fritt och på lika villkor, oavsett om det är i den privata eller offentliga sfären och oavsett tid på dygnet.

Åtaganden enligt CEMR

Varje kvinna och man har rätt till personlig säkerhet och rörelsefrihet. Kommunen är medveten om att förutsättningarna för dessa rättigheter ser olika ut och att kvinnor och män, delvis på grund av olika förpliktelser eller livsstilar, ofta drabbas av olika otrygghetsproblem som behöver åtgärdas. Upplevelser av otrygghet är ofta kopplat till kön.

Åtgärder

- Statistik som handlar om omfattning och mönster för incidenter som påverkar kvinnors och mäns säkerhet eller trygghet ska analyseras ur ett könsperspektiv.
- Utformning av den lokala miljön, till exempel belysning på allmänna platser och underhållsåtgärder avseende växtlighet, ska ta hänsyn till kvinnor och mäns upplevelser och behov.
- När trygghetsvandringar genomförs ska könsperspektivet och olika behov och upplevelser hos kvinnor respektive män beaktas.

Ansvariga

Stab

Artikel 22 – Könsrelaterat våld

Mål

Rätten till kroppslig integritet och frihet från våld och hot är en av de mest grundläggande rättigheterna. Nordanstigs kommun ska vara en trygg och säker kommun att leva och verka i, oavsett kön.

Åtaganden enligt CEMR

Könsrelaterat våld, som drabbar kvinnor oproportionerligt hårt, är ett brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och mot människors värdighet och fysiska samt emotionella integritet. Hot och våld försvårar för individer att utnyttja sina individuella och demokratiska rättigheter. Kommunen ska införa och stärka program och insatser mot könsrelaterat våld, inrätta och stödja särskilda stödstrukturer för offren, informera allmänheten om den hjälp som finns att få samt främja upplysningskampanjer och utbildningsprogram riktade till potentiella och verkliga offer och förövare.

Åtgärder

- Alla medarbetare och förtroendevalda i Nordanstigs kommun ska ha grundläggande kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.
- Kommunen ska erbjuda professionella insatser till personer som är utsatta för våld i nära relation, samt även till personer som utövar våld i nära relation för att förhindra återfall i brott. Utgångspunkten i insatserna är att den som utövar våld eller som är i riskzon, förstår konsekvenserna av våldet och tar ansvar för sina handlingar.
- Nordanstigs kommun ska informera allmänheten, på de i kommunen vanligast förekommande språken, om den hjälp som finns att få på området samt främja upplysningskampanjer.
- Information om stöd för utsatta ska finnas synligt i kommunens verksamheter.

Ansvariga

Social omsorg/Stab

Uppföljning

Uppföljning av denna handlingsplan ska ske inom ramen för befintliga verktyg, såsom verksamhetsberättelse, årsredovisning, delårsrapporter och liknande. Syftet är att skapa långsiktiga och hållbara strukturer för uppföljning.

Varje verksamhet är ansvarig för att tillse att jämställdhet inkluderas i uppföljningen av det lokala arbetet. För att säkerställa detta krävs relevanta nyckeltal såväl på central nivå som på verksamhetsnivå.

De verksamhetsspecifika nyckeltalen utformas utifrån de förutsättningar som finns inom varje verksamhet och de centrala nyckeltalen som är kopplade till arbetsgivarrollen, personalnyckeltal, tas fram av personalenheten. Personalnyckeltal omfattar till exempel personal och lön medan verksamhetens nyckeltal berör verksamhetens utförande och medborgarservice. På politisk nivå ska jämställhetsfrågorna finnas med och följas upp vid den ordinarie beslutsprocessen.

Handlingsplanen ska utvärderas och uppdateras årligen. Förslag kan lämnas löpande för att i ett vidare fokus leva upp till CEMR-deklarationens förpliktelser utifrån de resultat som uppnåtts.

Denna plan sträcker sig fram till och med 2024. Efter det ska respektive prioriterad artikel följas upp utifrån genomförande och resultat. Därefter ska handlingsplanen revideras i sin helhet och uppdateras utifrån en ny nulägesanalys och de folkvaldas prioriteringar.

Slutord

Handlingsplanen utifrån CEMR:s deklARATION för jämställdhet ska vara ett stöd för att uppfylla kommunens skyldigheter och ansvar i jämställdhetsfrågor. Den avser alla medarbetare, praktikanter och inhyr arbetskraft. Alla förtroendevalda och alla medarbetare ska ha kännedom om kommunens handlingsplan utifrån CEMR:s deklARATION för jämställdhet. Varje chef har ansvar för att leda mångfalds- och jämställdhetsarbetet inom sitt område.

Målsättningen för denna handlingsplan är att jämställdhetsarbetet i Nordanstigs kommun ska bedrivas som en integrerad del i det dagliga arbetet, i ordinarie beslutprocesser samt i utvecklingsarbete i samverkan med externa intressenter.

Förbättrings- och utvecklingsarbete kräver ett aktivt ledarskap. Därför ska kommunens samtliga beslutsfattare; politiker, ledare och chefer ha god kompetens om jämställdhet. Kunskap är en grundläggande förutsättning för att lyckas med jämställdhetsarbetet.